

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2026.02.087>

JEL classification: H71, H77, H11, R51

UDC: 336.226.1:352.07(477)

Володимир ГОРИН

доктор економічних наук, професор,
кафедра фінансів імені С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет, Україна
E-mail: v.horyn@ukr.net
ORCID iD: 0000-0002-6048-8330

Тетяна БУРЯК

Західноукраїнський національний університет, Україна
E-mail: tetianaburiak594@gmail.com
ORCID iD: 0009-0003-6808-9531

МІСЦЕВІ ПОДАТКИ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ФІНАНСОВОЇ САМОСТІЙНОСТІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

АНОТАЦІЯ

Вступ. Умовою забезпечення фінансової самостійності місцевого самоврядування є наявність стабільних власних джерел доходів, серед яких особливе місце належить місцевим податкам і зборам. В умовах децентралізації та воєнних викликів їх роль у формуванні фінансової бази територіальних громад суттєво зростає.

Мета. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування ролі місцевих податків і зборів у забезпеченні фінансової самостійності місцевого самоврядування в Україні, оцінювання динаміки їх надходжень та виявлення інституційних чинників їх фіскальної результативності.

Методологія. У дослідженні використано положення теорії фіскального федералізму та концепції фіскальної децентралізації. Для оцінювання впливу місцевих податків на рівень бюджетної самостійності застосовано метод дугової еластичності за середньою точкою. Взаємозв'язок між надходженнями місцевих податків і якістю врядування оцінено на основі кореляційно-регресійного аналізу із використанням індикаторів системи Worldwide Governance Indicators.

Результати. Встановлено стійке зростання ролі місцевих податків і зборів у формуванні доходної бази місцевих бюджетів України у 2015–2025 рр. Доведено, що динаміка їх надходжень визначається не лише макроекономічними чинниками, а й політичною стабільністю, якістю регуляторного середовища та рівнем контролю над корупцією. Результати кореляційно-регресійного аналізу підтвердили наявність статистично значущого зв'язку між зазначеними інституційними характеристиками та фіскальною результативністю місцевого оподаткування.

Висновки. Підвищення ролі місцевих податків у забезпеченні фінансової самостійності громад потребує розширення фіскальної дискреції органів місцевого самоврядування, удосконалення майнового оподаткування, продовження антикорупційних реформ та відновлення політичної стабільності як ключової передумови розвитку місцевих фінансів.

Ключові слова: фіскальна децентралізація; місцеві бюджети; податкова автономія; бюджетна самостійність; місцеве оподаткування; інституційне середовище; фіскальна дискреція; якість врядування.

© Володимир Горин, Тетяна Буряк, 2026

Отримано: 12.03.2026 р.

Рекомендовано до друку: 15.04.2026 р.

Опубліковано: 27.05.2026 р.

Як цитувати:

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Горин В., Буряк Т. Місцеві податки як детермінанта фінансової самостійності місцевого самоврядування. *Економічний аналіз*. 2026. Том 36. № 2. С. 87-101. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2026.02.087>

Вступ

Оновлення архітекτονіки публічних фінансів в Україні безпосередньо пов'язане з пошуком дієвих підходів до забезпечення стійкості локальних територіальних систем в умовах екзогенних безпекових шоків, спричинених масштабною військовою агресією, та перманентних реформ правового середовища. У контексті тривалого реформування міжбюджетних відносин особливої ваги набуває питання реальної фінансової незалежності органів місцевого самоврядування. Спроможність локальної влади оперативно реагувати на соціально-економічні запити населення та протистояти зовнішнім безпековим чи макроекономічним викликам тісно детермінується структурою її доходної бази. Місцеві податки і збори у цій структурі займають особливу нішу. На відміну від міжбюджетних трансфертів, які зазвичай нівелюють стимули до локального розвитку, місцеве оподаткування виступає безпосереднім індикатором фіскальної децентралізації. Воно покликане забезпечити стійкий матеріальний фундамент для виконання органами місцевого самоврядування їх законодавчо закріплених функцій та реалізувати на практиці фундаментальний принцип субсидіарності.

Огляд літератури

Теоретико-методологічну основу дослідження природи фінансової самостійності громад становить класична концепція фіскального федералізму. Крізь призму цієї теорії місцеві податки розглядаються як інструмент мінімізації інформаційної асиметрії та підвищення ефективності розподілу суспільних благ на місцях. Особливе значення у західній науковій думці приділяється принципу фіскальної еквівалентності, згідно з яким рівень податкового навантаження в громаді має безпосередньо корелювати з якістю публічних послуг. Сучасний дискурс децентралізації оперує інституційними підходами, які пов'язують ефективність мобілізації податкових ресурсів із якістю державного врядування та загальним рівнем регуляторного середовища у країні. Серед останніх праць з цієї тематики слід відзначити публікації А. Вдовічена,

А. Чорновол, І. Мустеци, Я. Табенської та Т. Томнюк, де зіставлено моделі місцевих фінансів України і держав – членів Європейського Союзу крізь призму фіскальної децентралізації та фінансової спроможності органів місцевого самоврядування [4]; Ф. Толкмітта, І. Волохової та Р. Ігнатенко, у якій здійснено порівняльний аналіз фінансової децентралізації в Україні та країнах ЄС із акцентом на структурі місцевих податків і зборів та міжбюджетних трансфертів [3]; працю П. Фугели, у якій проаналізовано динаміку надходжень від місцевих податків і зборів за останні роки, пояснено причини зростання єдиного податку в умовах війни та окреслено напрями підвищення фіскальної ефективності місцевого оподаткування [8]. Трансформації загальної системи оподаткування, зокрема в частині місцевих податків і зборів, під впливом воєнного стану присвячено працю В. Греци, де обґрунтовано тимчасовий характер антикризових фіскальних заходів та визначено вимоги до посткризової моделі оподаткування [7]. Проте, у фінансовій науці зберігається потреба у більш чіткому розмежуванні ринкових детермінант наповнення місцевих бюджетів та чинників інституційної, безпекової та регуляторної природи. Потребує теоретичного осмислення характер реагування фіскальних надходжень громад на зовнішні шоки, що дозволить розробити дієві превентивні інструменти для зміцнення фінансової самостійності місцевої влади в турбулентних умовах.

Мета статті

Мета статті – розкрити теоретичні засади, оцінити об'єктивну динаміку та виявити ключові інституційні проблеми застосування місцевих податків і зборів як важливої детермінанти забезпечення фінансової самостійності місцевого самоврядування в Україні.

Результати та їх обговорення

Питання про детермінанти реальної фінансової самостійності місцевого самоврядування залишається одним із центральних у сучасній фінансовій науці. Фінансова теорія та практика дають на нього однозначну відповідь – без достатніх та

стабільних власних доходів будь-яка декларована автономія місцевої влади залишається лише формальністю. Місцевим податкам і зборам серед таких доходів належить особливе місце, вони є не просто однією із статей доходів місцевих бюджетів, а інструментом реалізації суспільного призначення місцевого самоврядування, який виражає природу відносин між громадою, її органами управління та державою. Крізь призму цього інституту розкривається зміст понять «фіскальна децентралізація», «бюджетна автономія» і «фінансова самодостатність» у їхньому реальному, а не декларативному вираженні.

Теоретичне обґрунтування значення місцевих податків і зборів як чинника фінансової незалежності органів місцевого самоврядування будується на кількох взаємопов'язаних концепціях. Вихідною є концепція фіскальної децентралізації, в рамках якої розмежовуються не лише видаткові повноваження між рівнями бюджетної системи, а й доходні. Ключова ідея полягає в тому, що передача видаткових функцій на місцевий рівень без одночасного закріплення за ним реальних доходних джерел лише формально розвантажує центральний бюджет, не створюючи при цьому справжніх стимулів для ефективного господарювання на місцях. Натомість надання органам місцевого самоврядування права самостійно встановлювати ставки фіскальних платежів у визначених законом межах, запроваджувати пільги, адмініструвати відповідні платежі визначає якісно інший рівень фінансової автономії, за якого місцева влада стає справжнім суб'єктом фіскальних відносин, а не лише виконавцем централізованих рішень.

Принцип субсидіарності, закріплений у тому числі в Європейській хартії місцевого самоврядування, яку Україна ратифікувала ще у 1997 році, вимагає застосування у публічній сфері такої моделі розподілу повноважень, за якої публічні функції виконуються на якомога нижчому рівні управління, де існує безпосередній зв'язок між владою та мешканцями. Однак субсидіарність має не лише організаційний, але й фінансовий вимір, бо вона втрачає будь-який сенс, якщо орган для виконання делегованих функцій змушений

щороку звертатися до органів влади вищого рівня за коштами на їхнє фінансування. У цьому контексті місцеві податки та збори виступають інструментом, який реалізує фінансову складову субсидіарності, коли громада через органи місцевого самоврядування не лише здійснює відповідні видатки, а й самостійно формує значну частину ресурсів для їхнього покриття. Вертикальний фіскальний дисбаланс між повноваженнями щодо отримання доходів та видатковими зобов'язаннями є звичною «хворобою» багатьох децентралізованих систем публічних фінансів, а місцеве оподаткування виступає механізмом згладжування цієї проблеми.

Глибше розуміння ролі місцевих податків у забезпеченні фінансової самостійності місцевого самоврядування дає теорія фіскального федералізму У. Оутса, який сформулював «теорему децентралізації» [1]. Відповідно до неї, підвищення суспільного добробуту потребує таких умов, коли кожне суспільне благо буде забезпечуватись тим рівнем влади, який охоплює мінімально необхідну для цього юрисдикцію. Обґрунтування цього положення ґрунтується на понятті інформаційної асиметрії, оскільки органи публічної влади на місцях мають значно точніше уявлення про реальний характер та інтенсивність потреб мешканців конкретної громади, ніж на рівні центрального уряду. Ця інформаційна перевага реалізується лише тоді, коли місцева влада має не тільки знання про потреби, а й відповідні фінансові інструменти для їхнього задоволення, зокрема право формувати власні доходи через систему місцевого оподаткування. В іншому разі місцевий орган стає лише позбавленим стимулів та реальних можливостей посередником між центральним бюджетом і кінцевими споживачами послуг, з мінімальним рівнем самостійності у вирішенні питань місцевого значення.

Продуктивною для розуміння проблеми ролі місцевих податків та зборів у реалізації фінансової самостійності місцевого самоврядування є розроблена Ч. Тібу модель «голосування ногами» [2]. Відповідно до неї, в умовах достатньої мобільності населення мешканці при виборі місця проживання керуються принципом оптимального

співвідношення між рівнем оподаткування та якістю й переліком публічних послуг, які пропонує громада в обмін за сплачені фіскальні зобов'язання. Таким чином, модель Тібу описує реальний механізм конкуренції між громадами за людські, підприємницькі, інвестиційні ресурси. Якщо громада ефективно витрачає зібрані кошти й демонструє видимий результат у вигляді якісної інфраструктури, освіти чи благоустрою, то вона приваблює нових мешканців та бізнес-структури, що розширює базу формування її власних доходів. Натомість, громади з неефективною та непрозорою місцевою владою поступово втрачають демографічні ресурси та потенційну базу формування власних доходів. Цей механізм зворотного зв'язку між якістю управління і фіскальними результатами спрацьовує лише за умови, коли органи місцевого самоврядування мають реальний вплив на параметри місцевого оподаткування, тобто автономію рішень, яку забезпечує розвинена система місцевих податків і зборів.

Окрему вагу в теоретичному обґрунтуванні ролі місцевого оподаткування у фінансовій незалежності місцевого самоврядування має принцип фіскальної еквівалентності. Він визначає важливість досягнення балансу між контингентом суб'єктів, які отримують вигоду від певного суспільного блага та колом тих, хто несе фінансову відповідальність за його продукування. У контексті надання публічних послуг місцевого значення цей збіг природньо забезпечується саме через місцеві податки й збори, коли платники-податків, які формують місцевий бюджет, є одночасно головними бенефіціарами видатків із нього. Прозорість зв'язку між фіскальним внеском і віддачею у вигляді суспільних благ підвищує зацікавленість громадськості у якості роботи місцевої влади, стимулює її участь у бюджетному процесі й посилює громадський контроль за використанням бюджетних коштів. Натомість, якщо місцевий бюджет наповнюється значною мірою за рахунок трансфертних надходжень, то мешканці часто сприймають місцеву владу як «отримувача» коштів від держави, не відчуючи свого прямого внеску у фінансову спроможність власної громади. Місцеві ж податки формують іншу психологію фіскальних відносин –

відносин між платником і його власною громадою.

Місцеве оподаткування має власну концептуальну специфіку, яка вирізняє його з-поміж фіскальних інструментів й реалізує його суспільне призначення у формуванні фінансової основи самостійності місцевого самоврядування. Перш за все, характерною рисою місцевих податків та зборів є локалізованість бази їхнього справляння. В основу застосування місцевих податків та зборів мають бути покладені економічні процеси, які мають чітку територіальну прив'язку – володіння майном, здійснення підприємницької діяльності чи споживання послуг у межах громади. Саме цей критерій дозволяє класифікувати податок як місцевий, адже він відображає економічну динаміку конкретної території. Такий підхід до формування переліку місцевих та зборів є передумовою стабільності й прогнозованості їхнього надходження, що має особливе значення в умовах бюджетної децентралізації.

Важливою для розкриття природи місцевих податків та зборів є ознака фіскальної дискреції, тобто реального права органів місцевого самоврядування на запровадження чи скасування місцевих фіскальних платежів, корегування їхніх елементів, а також регулювання питань щодо пільг з їхньої сплати. Завдяки цьому формуються передумови для адаптації фіскальних правил до соціально-економічної специфіки конкретної громади, а органи місцевого самоврядування отримують дієвий інструмент впливу на розвиток місцевої економіки, залучення нових бізнес-структур, стимулювання інвестиційних процесів. Побудовані на засадах адаптивності до локальних потреб та гнучкості місцеві податки та збори стають таким чином фундаментом фінансової децентралізації та самостійності місцевого самоврядування у реалізації економічної політики.

Місцеві податки та збори як інструмент реалізації фінансової незалежності місцевого самоврядування також мають характеризуватись закріпленням за органами місцевої влади повноважень щодо їхнього адміністрування на засадах прозорості та підзвітності перед місцевою громадою. Враховуючи те, що кошти від сплати місцевих

податків та зборів надходять на фінансування тих сфер, які напряму впливають на якість життя мешканців громади (розвиток комунальних послуг, утримання інфраструктури, реалізація культурних і соціальних програм та ін.), залученість органів місцевої влади до процесів їхнього адміністрування для забезпечення повноти і своєчасності сплати цілком раціональне. Крім цього, місцеві податки та збори сплачуються безпосередньо мешканцями громади, тому вони мають супроводжуватися відкритими механізмами контролю та звітування. Це формує довіру платників, підвищує легітимність рішень місцевої влади та сприяє розвитку податкової культури. У сукупності ці риси визначають природу місцевого оподаткування як інструмента забезпечення фінансової незалежності місцевого самоврядування у її повноцінному розумінні.

Таблиця 1. Динаміка сукупних та власних доходів місцевих бюджетів України у 2015-2025 рр., млрд грн

2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.
Сукупні доходи										
294,46	366,14	502,09	562,42	560,53	471,48	580,70	555,10	652,61	679,53	751,94
Власні доходи (без трансфертів)										
120,40	140,65	229,47	263,39	300,19	311,15	377,93	418,13	475,02	490,17	554,46
у % до сукупних доходів										
40,9	46,6	45,7	46,8	53,6	66,0	65,1	75,3	72,8	72,1	73,7
Місцеві податки і збори										
27,04	42,26	52,59	61,03	73,58	75,69	89,90	84,31	100,01	119,81	135,31
у % до власних доходів										
22,5	24,8	22,9	23,2	24,5	24,3	23,8	20,2	21,1	24,4	24,4
у % до сукупних доходів										
9,2	11,5	10,5	10,9	13,1	16,1	15,5	15,2	15,3	17,6	18,0

Джерело: побудовано за [6].

Традиційний підхід до аналізу динаміки податкових надходжень схильний пояснювати їхні коливання насамперед через макроекономічні чинники – темпи зростання ВВП, рівень інфляції, динаміку зайнятості та ділової активності. Попри свою методологічну обґрунтованість, він виявляється недостатнім для розуміння специфіки фіскальної результативності місцевого оподаткування в Україні в останні роки. Аналіз траєкторії надходжень місцевих податків і зборів за цей період дає підстави стверджувати, що визначальну роль у її формуванні відігравали

Об'єктивним вираженням внеску місцевих податків і зборів у забезпечення фінансової самостійності місцевого самоврядування є їхня участь у формуванні сукупних та власних доходів місцевих бюджетів. Дані табл. 1 свідчать про стійке нарощування обсягів надходжень від місцевих податків і зборів в абсолютному розмірі при сталості відносних параметрів їхнього внеску у формуванні власної дохідної бази місцевого самоврядування. Так, при загальному зростанні обсягів надходжень від місцевого оподаткування за 2015-2025 рр. у п'ятеро, у структурі власних доходів місцевих бюджетів вони коливаються в діапазоні 20-25%. Натомість, за останнє десятиліття чітко простежується тенденція до підвищення питомої ваги місцевих податків та зборів у сукупних доходах місцевих бюджетів, з 9,2% у 2015 році до 18,0% у 2025 році (табл. 1).

не стільки об'єктивні макроекономічні тренди, скільки дискреційні рішення органів публічної влади, зміни в інституційному та правовому середовищі, а також безпекові й політичні процеси, які кардинально змінили умови господарювання та підходи до бюджетного регулювання. Дискреційні дії органів державної й місцевої влади безпосередньо змінюють параметри місцевих податків та зборів, зокрема в частині запровадження або скасування пільг, перегляду ставок, зміни об'єктів і бази оподаткування, розширення чи звуження кола платників. На відміну від

автоматичної реакції бюджетних надходжень на зміну економічної кон'юнктури, дискреційні заходи є результатом свідомого вибору і відображають певну управлінську чи політичну логіку. Саме такі дії поряд із впливом політично-безпекових чинників найбільшою мірою пояснюють нелінійну, а подеколи й

парадоксальну динаміку надходжень від місцевих податків та зборів в Україні впродовж останнього часу. Для пояснення їхнього впливу відобразимо відносні параметри внеску місцевих податків та зборів у фінансову самостійність місцевого самоврядування у графічній формі (рис. 1).

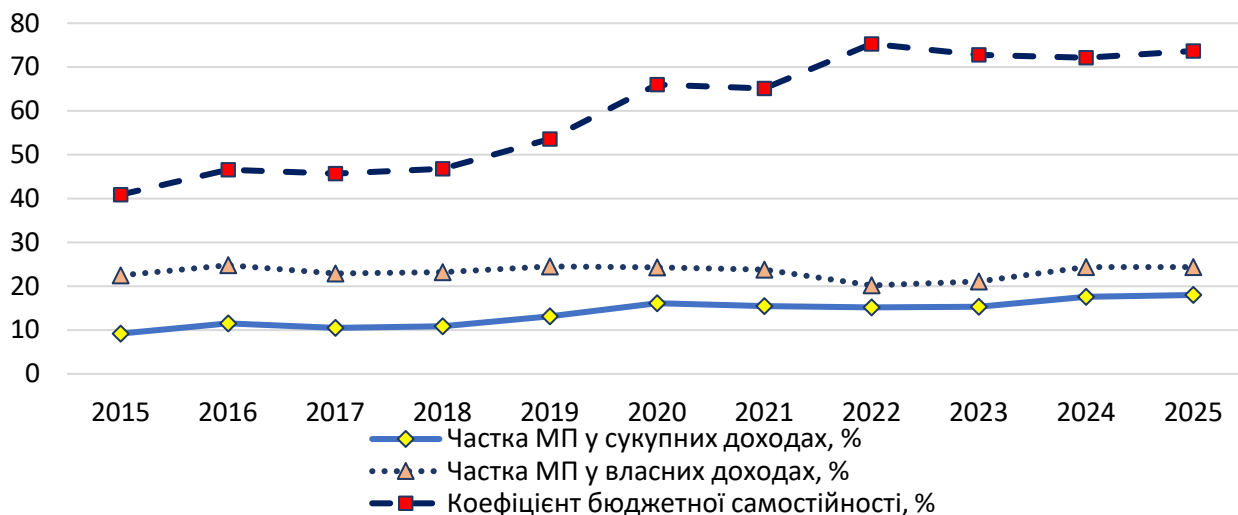

Рис. 1. Внесок місцевих податків та зборів у формування доходів місцевого самоврядування та рівень його бюджетної самостійності в Україні у 2015-2025 рр., %

Джерело: побудовано за [6].

Аналізуючи «пікові» зміни у траєкторії показників найперше відмітимо зростання питомої ваги місцевих податків у зборів у власних доходах місцевих бюджетів, що стало прямим наслідком реформи децентралізації у ухваленні змін до Бюджетного кодексу України, який перерозподілив фінансові й управлінські повноваження між органами державної влади та місцевого самоврядування, зокрема щодо формування доходів бюджету. Реформа істотно трансформувала систему місцевого оподаткування, підвищивши його значення у формуванні доходної бази місцевих бюджетів та розширивши компетенції органів місцевого самоврядування у сфері податкової політики.

Одним із показових прикладів дискреційного впливу органів влади на динаміку та роль надходжень від сплати місцевих податків у структурі доходів місцевих бюджетів стали рішення, ухвалені в умовах пандемії COVID-19 у 2020-2021 роках. Запровадження масштабних податкових пільг для суб'єктів малого та середнього бізнесу, звільнення від сплати єдиного податку окремих

категорій платників, призупинення нарахування плати за землю для підприємств, які не провадять діяльність та інші дії до різкого сповільнення динаміки надходжень місцевих податків і зборів. На фоні реформування найбільш програм соціальних виплат і, відповідно, зменшення трансфертних надходжень, рівень бюджетної самостійності місцевого самоврядування зріс в середньому у 1,5 рази, до 65-66% при падінні сукупних доходів місцевих бюджетів. Ці показники стали не стільки наслідком падіння економічної активності в умовах карантинних обмежень, як продемонстрували асиметрію у фіскальних відносинах між рівнями влади, коли рішення приймаються на рівні центральної влади, а фінансові наслідки покладені на місцеве самоврядування.

Нову конфігурацію середовища, яке визначає динаміку надходжень від місцевих податків та зборів сформувала масштабна агресія росії у лютому 2022 року. Поряд із консервацією чи скасуванням частини програм міжбюджетних трансфертів, впровадження надзвичайного режиму у сфері оподаткування

мало вагомий вплив на формування власних доходів місцевих бюджетів та рівень самостійності місцевого самоврядування. Зокрема, платникам єдиного податку було надано право тимчасово перейти до групи з меншим навантаженням або повністю звільнитися від сплати; фізичним особам-підприємцям, які опинилися в зонах активних бойових дій або на тимчасово окупованих територіях, були надані відстрочки та звільнення у податкових зобов'язаннях. Платники податку на нерухомість і плати за землю в ряді випадків також звільнялися від зобов'язань – через законодавчі рішення або через фактичну неможливість адміністрування цих платежів на відповідних територіях.

Безпековий чинник вплинув на динаміку надходжень місцевих податків не лише через податкові новації, а й через трансформацію бази оподаткування. Депопуляція громад через безпрецедентні масштаби вимушеного переміщення населення у межах країни та за кордон скоротила кількість платників, зменшила обсяги споживання та ділової активності у багатьох регіонах. Крім цього, руйнування об'єктів нерухомості, промислових підприємств, логістичної та комунальної інфраструктури звужувало базу земельного податку та податку на нерухомість. Перенесення виробництв і бізнесів у відносно безпечніші регіони спричинило значну просторову асиметрію у розподілі податкового потенціалу між громадами. На фоні нарощування оборонних витрат держави та, відповідно, надходжень місцевих бюджетів від оподаткування заробітних плат і грошового забезпечення особового складу ЗСУ, рівень бюджетної самостійності місцевого самоврядування помітно зріс. Водночас, внесок місцевих податків та зборів у формування власної фінансової бази місцевої влади практично не змінився.

Для формалізації кількісного зв'язку між надходженнями місцевих податків і зборів та рівнем бюджетної самостійності місцевого самоврядування застосуємо метод розрахунку дугової еластичності за середньою точкою. Якщо точкова еластичність характеризує миттєву чутливість у конкретному значенні функції, то дугова еластичність розраховується як відношення відносної зміни результуючого

показника до відносної зміни факторного показника, де базою для обчислення відсоткової зміни слугує середнє арифметичне двох суміжних значень. Це усуває властиву методу простої еластичності асиметрію, за якої напрям розрахунку (від періоду t до $t+1$ або навпаки) дає різні значення коефіцієнта для однакового абсолютного приросту. Формально коефіцієнт дугової еластичності рівня бюджетної самостійності від надходжень місцевих податків і зборів розраховується як:

$$E = \frac{Y_2 - Y_1}{\frac{(Y_1 + Y_2)}{2}} \div \frac{X_2 - X_1}{\frac{(X_1 + X_2)}{2}} \quad (1)$$

де: Y – рівень бюджетної самостійності (частка власних доходів у загальних доходах місцевих бюджетів) у суміжних періодах, X – обсяг надходжень місцевих податків і зборів у відповідних періодах. Застосування методу середньої точки забезпечує симетричність оцінки та порівнянність коефіцієнтів між різними часовими інтервалами, що особливо важливо в умовах нерівномірної динаміки досліджуваних показників, характерної для українських місцевих бюджетів у 2016-2025 роках. Результати розрахунку коефіцієнта еластичності представлені у табл. 2, а також графічно відображені на рис. 2.

Оцінювання даних рис. 2 свідчить про вплив дискретних заходів уряду на коефіцієнти еластичності показників фінансової самостійності від надходжень місцевих податків та зборів. «Пікове» значення у 2020 році зумовлене введенням фіскальних преференцій з місцевих податків та зборів на фоні реформування найбільших програм соціальних трансфертів, а «просідання» показника у 2022 році спричинене реалізацією комплексу заходів для стабілізації ситуації в країні через надання фіскальних пільг, в тому числі з місцевих податків та зборів. Більш показовим є графік зміни коефіцієнта еластичності власних доходів місцевих бюджетів від надходжень місцевих податків та зборів. Негативна (інверсна) нееластичність показника у перший рік масштабного вторгнення має подібні причини до зміни еластичності коефіцієнта бюджетної самостійності, водночас «пікове» значення показника у 2017 році має виражену

дискреційну природу. Його причиною стало дворазове підвищення рівня мінімальної заробітної плати для активізації процесів детінізації економіки, яке отримало

відповідний ефект у формі нарощування надходжень від оподаткування трудових доходів населення.

Таблиця 2. Зміна коефіцієнта еластичності бюджетної самостійності місцевого самоврядування від надходжень місцевих податків та зборів в Україні у 2015-2025 рр.

Перехід	Зміна надходжень місцевих податків (X)	Зміна коефіцієнта бюджетної самостійності (Y)	Коефіцієнт еластичності (E)	Тип еластичності
2015→2016	27,04→42,26	40,9→41,8	0,2976	Низька нееластичність
2016→2017	42,26→52,59	41,8→45,7	-0,0900	Негативна (інверсна) нееластичність
2017→2018	52,59→61,03	45,7→46,8	0,1641	Низька нееластичність
2018→2019	61,03→73,58	46,8→53,6	0,7183	Нееластичний зв'язок, близький до одиничного
2019→2020	73,58→75,69	53,6→66,0	7,3613	Висока (прогресуюча) еластичність
2020→2021	75,69→89,90	66,0→65,1	-0,0811	Негативна (інверсна) нееластичність
2021→2022	89,90→84,31	65,1→75,3	-2,2736	Негативна (інверсна) еластичність
2022→2023	84,31→100,01	75,3→72,8	-0,2011	Негативна (інверсна) нееластичність
2023→2024	100,01→119,81	72,8→72,1	-0,0501	Негативна (інверсна) нееластичність
2024→2025	119,81→135,31	72,1→73,7	0,1809	Низька нееластичність

Джерело: розраховано авторами самостійно.

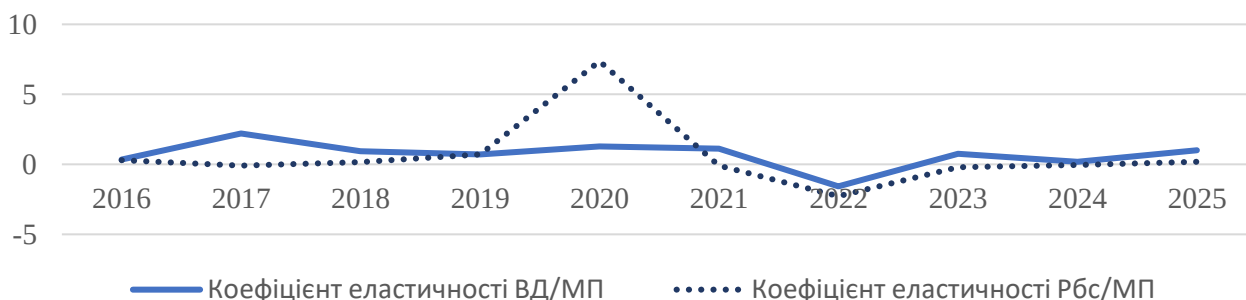

Рис. 2. Коефіцієнти еластичності власних доходів місцевих бюджетів (ВД) та рівня бюджетної самостійності (Рбс) від надходжень місцевих податків та зборів в Україні у 2016-2025 рр.

Джерело: розраховано авторами самостійно.

Отже, підвищення фінансової самостійності місцевого самоврядування нерозривно пов'язане з нарощуванням обсягів надходжень місцевих податків і зборів, адже вони формують фіскальний фундамент, на якому вибудовується реальна, а не декларативна автономія громад. Водночас попередній аналіз засвідчив, що динаміка таких надходжень не

може бути пояснена виключно через макроекономічні змінні, а також зумовлена впливом дискреційних заходів економічної політики уряду, впливом позаекономічних чинників. Вагому роль у її формуванні відіграють якість регуляторного середовища, рівень корупції, інституційна спроможність держави, стабільність політичної системи та

ефективність публічного управління та інші чинники, які не вписуються в стандартні макроекономічні моделі, але мають визначальний вплив на готовність і здатність платників виконувати фінансові зобов'язання. Для операціоналізації цих чинників використаємо систему комплексних індикаторів якості врядування Worldwide Governance Indicators (WGI), розроблену і підтримувану Світовим банком.

Worldwide Governance Indicators є одним із найбільш авторитетних і методологічно опрацьованих міжнародних інструментів вимірювання якості врядування. Система WGI охоплює шість вимірів врядування, кожен із яких релевантний для пояснення динаміки місцевих податкових надходжень, зокрема: «Голос і підзвітність» (фіксує сприйняття громадянами своїх можливостей брати участь у виборі влади, доступ до інформації та наявність реальних механізмів підзвітності органів управління); «Політична стабільність та відсутність насильства» (вимірює ймовірність дестабілізації влади через неконституційні або

насильницькі дії); «Ефективність уряду» (охоплює сприйняття якості державних послуг, спроможності державного апарату, ефективності формування і реалізації політики); «Якість регуляторного середовища» (відображає здатність уряду формулювати та реалізовувати ефективні регуляторні норми, що сприяють розвитку приватного сектору); «Верховенство права» (фіксує сприйняття рівня дотримання суспільних норм, якості захисту прав власності, ефективності судової системи і рівень злочинності); «Контроль корупції» (вимірює сприйняття використання публічної влади в приватних інтересах). Розрахунок коефіцієнтів кореляції вказав на відсутність залежності між масивами даних щодо критеріїв верховенства права, ефективності урядування, участі громадськості у прийнятті рішень, водночас підтвердивши наявність тісної кореспонденції надходжень місцевих податків та зборів від якості регуляторного середовища, контролю за корупцією та політичною стабільністю в країні (табл. 3).

Таблиця 3. Розрахунок кореляції між індексами Worldwide Governance Indicators та надходженнями місцевих податків і зборів в Україні у 2014-2024 рр.

	Якість регуляторного середовища (X1)	Контроль над корупцією (X2)	Верховенство права (X3)	Ефективність урядування (X4)	Політична стабільність (X5)	Голос і підзвітність (X6)	Надходження МП, млрд грн (Y)
2014	45,04	26,18	44,48	41,22	31,85	53,56	8055
2015	45,13	26,33	44,92	40,57	35,04	54,10	27041
2016	46,62	27,31	45,86	41,31	38,04	54,58	42261
2017	49,05	28,56	47,05	41,93	38,73	54,56	52587
2018	49,33	27,82	48,08	44,28	41,19	56,27	61026
2019	50,29	32,02	46,89	44,09	48,27	58,27	72575
2020	49,35	31,04	47,21	43,90	49,5	59,08	75686
2021	49,21	31,58	47,18	43,47	48,97	58,59	89896
2022	48,36	34,01	44,19	38,95	47,95	56,51	84305
2023	48,9	33,19	44,14	40,06	56,57	55,27	100009
2024	50,12	34,24	44,57	39,70	58,51	54,91	119814
Коефіцієнт кореляції	0,821808	0,9261	-0,03689	-0,11183	0,972735	0,475386	

Джерело: розраховано авторами за [5].

Індикатор Regulatory Quality вимірює якість регуляторного середовища, зокрема наявність ринково несприятливих норм, цінового контролю та перешкод для підприємницької

діяльності. Якість регуляторного середовища визначає, наскільки передбачуваними й несуперечливими є правила оподаткування, чи є вони стимулом для легалізації бізнесу і

розширення бази оподаткування, чи, навпаки, підштовхують платників до мінімізації фіскальних зобов'язань. В українському контексті 2014-2024 років якість регулювання безпосередньо визначала масштаб легальної економічної бази, з якої справляються місцеві податки. Починаючи з 2015 року Україна реалізувала масштабні реформи дерегуляції, зокрема вдвічі скоротила кількість ліцензій і спростила дозвільні процедури, що дозволило Україні піднятися з 112-го місця у 2014 році до 64-го місця у 2020 році у рейтингу Doing Business. Водночас регуляторне середовище України обтяжене застарілими та суперечливими нормами, довільністю рішень чиновників і слабким захистом прав власності, що стримує вихід бізнесу з тіні та звужує базу

платників єдиного податку й податку на майно. Квадратична форма залежності свідчить про нелінійний, «оберненопараболічний» вплив якості регуляторного середовища на надходження місцевих податків – з поступовим поліпшенням умов ведення бізнесу кожна додаткова одиниця індексу дає зростаючу віддачу у вигляді фіскальних надходжень, проте надмірне або непослідовне регуляторне навантаження (характерне для воєнного часу з його частими змінами правил) може знову пригнічувати активність платників. Дещо нижчий $R^2=0,69$ порівняно з іншими індикаторами пояснюється тим, що регуляторне середовище є лише одним із багатьох каналів впливу на базу оподаткування.

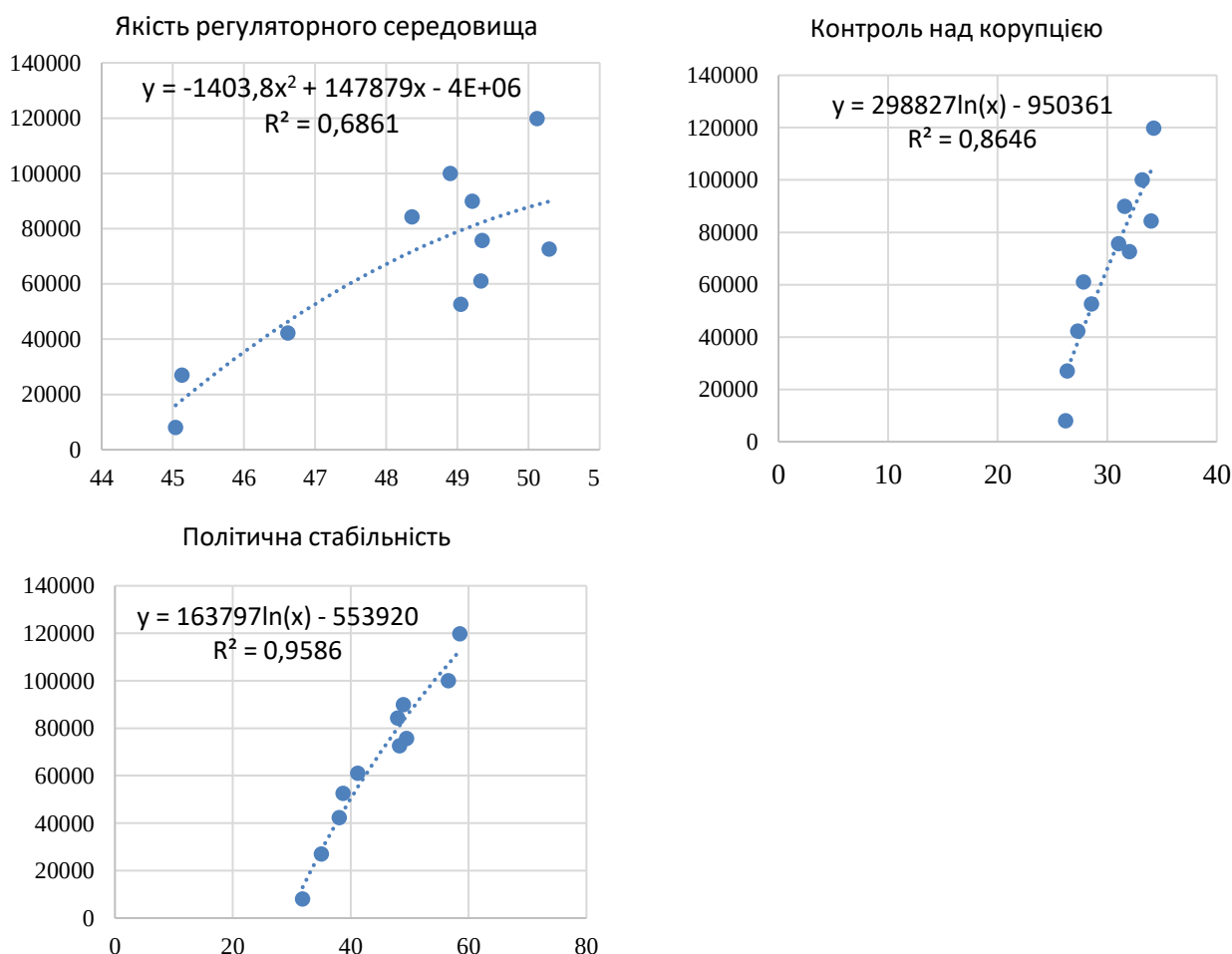

Рис. 3. Моделі парної регресії надходжень місцевих податків та зборів в Україні від індикаторів Worldwide Governance Indicators у 2014-2024 рр.

Джерело: побудовано авторами за [5].

Рівень корупції у суспільстві є однією із ключових детермінант, які визначають

траєкторію зміни податкових надходжень, адже корупція руйнує добровільну податкову

дисципліну. Якщо платник переконаний, що його кошти будуть привласнені або використані неефективно, це демотивує його сплати податків, натомість зростає готовність цього платника до використання схем ухилення від оподаткування. Тому поступове зниження рівня корупції має стимулювати зростання податкових доходів, що знаходить підтвердження при зіставленні динаміки надходжень місцевих податків і зборів в Україні з динамікою індикатора «Контроль над корупцією» у складі WGI.

Протягом 2014-2024 років перцентильний рейтинг України за індикатором «Контроль над корупцією» WGI демонстрував загальну тенденцію до зростання – від 26,18 у 2014 році до 34,24 у 2024 році. Паралельно надходження від місцевих податків і зборів зросли з 61,0 млрд грн до 119,8 млрд грн. Показово, що у 2022 році, попри продовження позитивної динаміки WGI (34,01 бала), надходження скоротилися до 84,3 млрд грн, що пояснюється не погіршенням антикорупційного середовища, а прямим деструктивним впливом масштабного воєнного вторгнення та регуляторними новаціями для підтримання економічної активності. Це відхилення підкреслює, що корупційний чинник діє в контексті інших макроекономічних і безпекових детермінант, а не ізольовано від них. Регресійний аналіз підтверджує наявність статистично значущого зв'язку між досліджуваними показниками – залежність між масивами даних описується логарифмічною функцією, де коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,86$ свідчить про те, що 86,5% варіації надходжень пояснюється динамікою індикатора контролю над корупцією. Логарифмічна форма залежності свідчить, що початкові покращення антикорупційного середовища спричиняють найбільш відчутний приріст надходжень, тоді як із підвищенням рейтингу гранична віддача поступово згасає, що є типовою закономірністю для інституційних реформ.

Дещо іншу природу, ніж корупційний чинник, має зв'язок між динамікою надходжень місцевих податків та політичною стабільністю в країні. Корупція підриває особисту готовність платника виконувати фіскальні зобов'язання, але політична нестабільність в державі діє ширше – вона

руйнує економічну основу оподаткування, коли бізнес згортає діяльність, гальмуються інвестиції, а частина економіки іде в тінь ще до того, як постає питання про сплату чи ухилення від податків.

Отримане рівняння логарифмічної залежності $y = 163\,797 \cdot \ln(x) - 553\,920$ при $R^2 = 0,959$ свідчить про дуже високу пояснювальну силу моделі – майже 96% варіації надходжень місцевих податків описується саме змінами індексу WGI «Political Stability». Логарифмічна форма зв'язку теоретично обґрунтована – приріст надходжень місцевих податків від підвищення стабільності є найбільш відчутним на низьких значеннях індексу (перехід від гострої кризи до відносного спокою дає потужний фіскальний ефект), а подальше зростання стабільності забезпечує дедалі менший граничний приріст. Від'ємна константа ($-553\,920$) свідчить, що при критично низькому рівні політичної стабільності надходження набувають від'ємного економічного сенсу. Це відповідає реаліям окупованих та прифронтових територій України у досліджуваному періоді.

Проведений аналіз свідчить, що попри позитивну динаміку надходження місцевих податків та зборів, вони не мають визначальної ролі у формуванні власних доходів місцевих бюджетів та забезпеченні фінансової самостійності місцевого самоврядування. Однак характерною рисою цих фіскальних платежів є високий рівень стійкості надходжень, який визначає їх пріоритет порівняно з іншими джерелами доходів, чутливими до кон'юктурних коливань. Навіть в умовах повномасштабного воєнного вторгнення, коли сукупні доходи місцевих бюджетів зазнали перерозподілу, а низка традиційних джерел наповнення різко скоротилася, частка місцевих податків і зборів у власних доходах залишалася відносно стабільною. Ця резистентність пояснюється насамперед природою об'єктів оподаткування, які мають виражену територіальну прив'язаність і не зникають зі зміною економічної кон'юнктури.

Саме риси передбачуваності й відтворюваності надходжень визначають стратегічне значення місцевих податків і зборів для бюджетного планування на рівні громади.

Місцеве самоврядування не має змоги опиратися на широкий арсенал інструментів управління ліквідністю, воно планує видатки, виходячи з того, на що реально може розраховувати. У цьому сенсі стабільне, хоча й не провідне джерело доходів є ціннішим за потенційно більше, але волатильне. У цьому контексті підвищення ролі місцевих податків і зборів у забезпеченні фінансової самостійності громад є, таким чином, завданням не лише кількісного нарощування надходжень, але й розширення повноважень органів місцевого самоврядування, усунення регуляторних бар'єрів, які стримують детінізацію економічної діяльності з тіні, та відновлення інституційного середовища, в якому сплата податків сприймається платником як обґрунтований і справедливий обов'язок перед власною громадою, а не як примусове вилучення коштів на користь непрозорої системи.

Фундаментальним чинником зміцнення ролі місцевих податків та зборів у забезпеченні фінансової незалежності місцевого самоврядування є завершення повномасштабної війни та відновлення політичної стабільності в країні. Війна руйнівним чином діє на місцеві фінанси, спричиняючи скорочення кількості платників через вимушене переміщення населення, звужує базу оподаткування нерухомості та землі, виштовхує бізнес у тінь або змушує його згортатися. Жоден із інструментів фіскальної політики не здатний компенсувати ці втрати в умовах триваючих бойових дій. Тому повоєнне відновлення слід розглядати у тому числі як фіскальний процес, який через повернення переміщених осіб, відновлення активності бізнесу на деокупованих і прифронтових територіях, відбудову зруйнованих об'єктів нерухомості на пряму розширює базу місцевого оподаткування без будь-яких змін у законодавстві.

Життєво важливим є продовження системних антикорупційних реформ, оскільки довіра платника до того, як використовуються сплачені ним кошти, виступає самостійним чинником податкової дисципліни. Там, де громадяни бачать зв'язок між своїм фіскальним внеском і реальним станом вулиць, шкіл чи комунальної інфраструктури, готовність платити зростає органічно, без посилення

контролю чи санкцій. Попри певний прогрес в антикорупційній сфері за останнє десятиліття Україна все ж перебуває у нижній чверті міжнародних рейтингів, а це означає, що потенціал фіскального ефекту від подальших реформ у цій сфері залишається значним і здебільшого не реалізованим.

Окремий вектор зміцнення фіскального значення місцевих податків як детермінанти фінансової незалежності місцевого самоврядування пов'язаний із реформуванням самої системи місцевого оподаткування. Чинна модель обмежує органи місцевого самоврядування переважно роллю пасивних адміністраторів, позбавлених статусу повноцінних суб'єктів фіскальної політики. Це виразно проявляється в оподаткуванні нерухомості, де реєстри об'єктів оподаткування залишаються неповними й неактуальними, збережені формальні механізми актуалізації оціночної вартості, а місцева влада фактично позбавлена важелів впливу на повноту бази справляння цього податку. У більшості розвинених децентралізованих систем майнове оподаткування є основою місцевих фінансів, оскільки воно характеризується стабільністю, територіальною прив'язаністю та низькою мобільністю бази. Національна стратегія доходів до 2030 року визначає розширення повноважень органів місцевого самоврядування в адмініструванні оподаткування нерухомості та майна як пріоритет фіскальної реформи, що варто позиціонувати як необхідну умову переходу до реальної фінансової автономії громад. Поряд із цим, удосконалення потребують і самі правила оподаткування – ставки, бази та пільги мають формуватися на засадах передбачуваності й рівності умов для платників, що матиме позитивний вплив не лише на фіскальну ефективність місцевого оподаткування, але якість регуляторного середовища ведення бізнесу на місцевому рівні.

Висновки

Проведене дослідження дало можливість обґрунтувати такі висновки:

По-перше, надання органам місцевого самоврядування права самостійно встановлювати ставки фіскальних платежів у визначених законом межах, запроваджувати

пільги та адмініструвати відповідні платежі визначає якісно інший рівень фінансової автономії. Важливою рисою місцевого оподаткування є ознака фіскальної дискреції. Вона дозволяє адаптувати фіскальні правила до соціально-економічної специфіки конкретної території. Порушення принципу фіскальної еквівалентності та надмірна залежність місцевих бюджетів від державних трансфертів руйнує психологію відповідальності («платник – власна громада»), перетворюючи місцеву владу на пасивного отримувача коштів.

По-друге, аналіз фактичних даних за 2015-2025 рр. підтверджує стійке нарощування обсягів надходжень від місцевих податків і зборів в абсолютному розмірі, однак їхній внесок у формування власних доходів є відносно сталим (в діапазоні 20–25%), а питома вага у сукупних доходах зростає з 9,2% до 18,0%. Отже, попри високу резистентність майнового оподаткування та єдиного податку до кон'юктурних коливань, місцеві податки і збори все ще не посіли визначальної ролі у забезпеченні фінансової незалежності громад, залишаючи актуальною проблему вертикального фіскального дисбалансу.

По-третє, розрахунок коефіцієнтів дугової еластичності власних доходів місцевих бюджетів та рівня бюджетної самостійності місцевого самоврядування від надходжень місцевих податків щодо за методом середньої точки дозволив спростувати спрощений макроекономічний підхід до оцінювання їх фіскальної результативності. «Пікові» та аномальні коливання показників коефіцієнта бюджетної самостійності мають виражену дискреційну та політико-безпекову природу. Зокрема, різке інверсне зростання еластичності власних доходів у 2017 році було зумовлене дискреційним дворазовим підвищенням рівня мінімальної заробітної плати урядом, що форсувало процеси детінізації трудових доходів та одномоментно збільшило надходження від їхнього оподаткування; аномальне зростання еластичності у 2020 році через введення пандемічних карантинних обмежень та фіскальних канікул для малого бізнесу штучно обмежило потенціал місцевого оподаткування, але на фоні реформи провідних програм соціальних трансфертів супроводжувалось зміцненням бюджетної

самостійності місцевого самоврядування. Глибокий інституційний злам траєкторії еластичності відбувся у 2022 році, коли на тлі загального спаду ВВП через повномасштабне військове вторгнення доходи громад парадоксально зросли за рахунок різкого збільшення грошового забезпечення військових і відповідного стрибка відрахувань ПДФО до місцевих бюджетів.

По-четверте, побудовані моделі парної регресії на основі індикаторів Світового банку (WGI) підтвердили високу щільність зв'язку між інституційною якістю врядування та фіскальними результатами від місцевих податків і зборів. Логарифмічний характер залежності їх надходження від показників політичної стабільності та контролю над корупцією вказує на згасаючу граничну віддачу інституційних реформ. Вплив якості регуляторного середовища має нелінійну квадратичну форму, адже надмірне або нестабільне регуляторне навантаження (особливо в умовах воєнного стану) пригнічує ділову активність і звужує легальну базу оподаткування. Перспективи переходу до реальної фінансової автономії громад лежать у площині реалізації Національної стратегії доходів до 2030 року, подолання ролі органів місцевого самоврядування як пасивних адміністраторів та розширення їхніх повноважень щодо наповнення реєстрів і актуалізації бази майнового оподаткування.

Конфлікт інтересів

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Джерела фінансування

Роботу виконано за відсутності фінансової підтримки.

Доступність даних

Дані, використані в дослідженні, отримані з відкритих джерел, зазначених у статті.

Етичне схвалення

Дане дослідження не потребувало етичного схвалення.

Використання засобів штучного інтелекту

Під час підготовки цієї роботи автори не використовували інструментів штучного інтелекту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Oates W. E. Toward a Second-Generation Theory of Fiscal Federalism. *International Tax and Public Finance*. 2005. Vol. 12, № 4. P. 349–373. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10797-005-1619-9>.
2. Tiebout C. M. A Pure Theory of Local Expenditures. *Journal of Political Economy*. 1956. Vol. 64, № 5. P. 416–424. DOI: <https://doi.org/10.1086/257839>.
3. Tolkmitt V., Volokhova I., Ignatenko R. Financial Decentralization in Ukraine in the Context of European Trends. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2022. Vol. 4, № 45. P. 36–47. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.45.2022.3839>.
4. Vdovichen A., Chornovol A., Mustetsa I., Tabenska J., Tomniuk T. Fiscal Decentralization and Local Finance in Ukraine and EU Member States. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2024. Vol. 3, № 56. P. 86–96. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.56.2024.4390>.
5. World Bank. Worldwide Governance Indicators: Interactive Data Access. 2025 Revision. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators/interactive-data-access>.
6. Міністерство фінансів України. Open Budget — Бюджет для громадян: доходи державного бюджету. URL: <https://openbudget.gov.ua/national-budget/incomes>.
7. Греца В. Я. Модифікація податкової системи в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. Вип. 78, ч. 2. С. 24–31. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.78.2.3>.
8. Фугело П. М. Місцеві податки і збори та їх роль у фінансовому забезпеченні реалізації власних повноважень органів місцевого самоврядування. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка*. 2024. № 42. С. 107–111. DOI: <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2024-1.16>.

REFERENCES

1. Oates, W. E. (2005). Toward a second-generation theory of fiscal federalism. *International Tax and Public Finance*, 12(4), 349–373. <https://doi.org/10.1007/s10797-005-1619-9>
2. Tiebout, C. M. (1956). A pure theory of local expenditures. *Journal of Political Economy*, 64(5), 416–424. <https://doi.org/10.1086/257839>
3. Tolkmitt, V., Volokhova, I., & Ignatenko, R. (2022). Financial decentralization in Ukraine in the context of European trends. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 4(45), 36–47. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.45.2022.3839>

4. Vdovichen, A., Chornovol, A., Mustetsa, I., Tabenska, J., & Tomniuk, T. (2024). Fiscal decentralization and local finance in Ukraine and EU member states. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 3(56), 86–96. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.56.2024.4390>
5. World Bank. (2025). *Worldwide governance indicators: Interactive data access* [Data set]. <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators/interactive-data-access>
6. Ministry of Finance of Ukraine. (n.d.). *Open Budget: Budget for citizens: State budget revenues*. <https://openbudget.gov.ua/national-budget/incomes>
7. Hretsa, V. Ya. (2023). Modification of the tax system under martial law. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*, 78(2), 24–31. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.78.2.3>
8. Fuhelo, P. M. (2024). Local taxes and fees and their role in financial support for the implementation of local self-government bodies' own powers. *Podilian Bulletin: Agriculture, Engineering, Economics*, 42, 107–111. <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2024-1.16>

Volodymyr Horyn, Doctor of Economic Sciences, Professor, S. I. Yurii Department of Finance, West Ukrainian National University, Ukraine

Tetiana Buriak, West Ukrainian National University, Ukraine

Local taxes as a determinant of the financial autonomy of local self-government

Abstract

Introduction. Stable own-source revenues constitute a fundamental prerequisite for the financial autonomy of local self-government. Within the framework of fiscal decentralisation and wartime challenges, local taxes and fees play an increasingly important role in strengthening the financial capacity of territorial communities.

Purpose. The study aims to substantiate the role of local taxes and fees in ensuring the financial autonomy of local self-government in Ukraine, assess their revenue dynamics, and identify the institutional determinants of their fiscal performance.

Methodology. The research is grounded in the theory of fiscal federalism and the concept of fiscal decentralisation. The midpoint arc elasticity method is applied to assess the relationship between local tax revenues and the level of budgetary autonomy. Institutional determinants are examined through correlation and regression analysis based on the Worldwide Governance Indicators framework.

Results. The findings reveal a steady increase in the contribution of local taxes and fees to the revenue base of local budgets in Ukraine during 2015-2025. It is demonstrated that revenue dynamics are influenced not only by macroeconomic factors but also by political stability, regulatory quality, and corruption control. The empirical results confirm statistically significant relationships between these governance indicators and the fiscal effectiveness of local taxation.

Conclusions. Strengthening the role of local taxes in ensuring municipal financial autonomy requires expanding local fiscal discretion, improving property taxation mechanisms, continuing anti-corruption reforms, and restoring political stability as a prerequisite for sustainable local public finance development.

Keywords: fiscal decentralisation; local budgets; tax autonomy; budgetary independence; local taxation; institutional environment; fiscal discretion; governance quality.

Cite as: Horyn, V., & Buriak, T. (2026). Local taxes as a determinant of the financial autonomy of local self-government. *Economic analysis*, 36(2), 87-101. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2026.02.087>